

Mapa 4. Com elaborar el perfil quantitatiu sobre l'estat de salut i benestar del municipi

Definició. De què va el mapa?

Elaborar un PLS requereix conèixer la situació o estat de salut i benestar de la població del municipi on es portarà a terme, situació que ha de ser valorada en funció de les dades disponibles i accessibles en el temps establert per a la seva elaboració.

Els mapes 4 i 5 van de la mà, és a dir, descriuen els esforços que podem fer per elaborar la diagnosi sobre la situació de salut i benestar de la població.

El perfil quantitatiu es configura a partir de les dades o els indicadors quantitatius disponibles que donen compte d'una o diverses dimensions sobre la situació de salut i benestar de la població. Aporta dades de tipus numèric (percentatges, freqüències, prevalences, etc.) i complementa les dades que aporta el perfil qualitatiu, que són testimonis, opinions i/o percepcions.

Els nombres quantifiquen fets, les paraules narren les raons i especificitats d'aquests fets. Necessitem els dos àmbits d'informació si volem analitzar la situació de salut i benestar d'una població.

El perfil quantitatiu cal que sigui:

- **Actual**, amb dades com més actualitzades millor.
- **Comparat**, contextualitzant i comparant els indicadors utilitzats amb els dels territoris del voltant (comarca, província i/o resta de Catalunya) o bé amb sèries temporals anteriors (per exemple, comparar l'evolució del percentatge de població estrangera durant els darrers 10 anys).
- **Sensible a la perspectiva de gènere**, aportant les dades desagregades per sexes sempre que sigui possible.
- **Selectiu**, seleccionant els indicadors que es faran servir. No es tracta tant de compilar tots els indicadors disponibles, sinó de seleccionar aquells que comparativament amb l'entorn i/o amb sèries temporals prèvies criden més l'atenció (en positiu o bé en negatiu). El perfil s'ha d'acotar, perquè si no es corre el risc d'exhaurir les energies que seran necessàries en el decurs del procés d'elaboració del PLS.

Actualment hi ha sistemes d'accés i gestió de dades molt evolucionats que permeten l'accés a indicadors de manera relativament àgil. Aconsellem considerar els indicadors bàsics de salut de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya¹¹ i els informes d'indicadors de salut local de la Diputació de Barcelona.¹²

Escala. Què trobareu al mapa?

En aquest mapa trobareu les orientacions necessàries per no perdre el rumb davant la tasca de fer una «fotografia» sobre l'estat de salut i benestar de la població del municipi.

És important dedicar el temps necessari per entendre el mapa abans d'iniciar el viatge, ja que estem davant d'una etapa del procés d'elaboració d'un PLS que pot generar algunes dificultats si és la primera vegada que encarem un viatge d'aquestes característiques.

Nivell de dificultat. Estem preparats?

Elaborar el perfil quantitatiu és una feina molt necessària en el marc del procés d'elaboració del PLS i cal trobar-hi les habilitats específiques per a la seva elaboració entre els components el GAM o, si no és possible, recórrer a suport extern que pugui donar un cop de mà.

Les feines no són especialment complexes, però requereixen temps, concentració i dedicació per poder-les dur a terme. Les habilitats necessàries tenen a veure amb la recerca i explotació d'indicadors quantitatius, habilitats que podem trobar en molts perfils professionals com és el cas del treball social, la psicologia social, la sociologia, l'epidemiologia, la salut pública, la geografia social, etc.

11. Indicadors bàsics de salut de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya: <https://bit.ly/328NtBp>.

12. Informes d'indicadors de salut local de la Diputació de Barcelona: <https://bit.ly/2QmU4BJ>.

Quan. En quin moment ens pot ser útil el mapa?

Una vegada establerts els compromisos, els lideratges i les aliances necessaris (vegeu el [mapa 1](#)), i el GAM ja s'ha posat en marxa (vegeu el [mapa 2](#)), ha arribat el moment d'iniciar els treballs per elaborar el perfil quantitatiu.

Elaborar el perfil quantitatiu abans que el perfil qualitatiu respon a la lògica de poder contrastar algunes de les dades descobertes amb els actors professionals i socials que han de ser escoltats durant l'elaboració del perfil qualitatiu.

És recomanable elaborar, juntament amb el resum amb les principals conclusions obtingudes a partir de l'anàlisi dels indicadors quantitius, una llista dels indicadors que contrastarem durant l'elaboració del perfil qualitatiu amb els actors de l'entorn comunitari. Un exemple pot ser contrastar la dada preocupant d'una major prevalença dels casos de sobrepès entre els infants del municipi, si es compara amb l'entorn proper. Aquesta dada cal explorar-la durant l'elaboració del perfil qualitatiu. Per què es creu que és així? Recordeu: els fets (dades) s'han de completar amb els testimonis i les opinions que narren els processos socials que expliquen aquests fets.

Com. Itinerari exemple si feu servir el mapa

Operativament, un bon perfil quantitatiu ha d'explorar les dimensions que afecten la salut i el benestar d'una població. Considerant que la visió de la salut que es proposa en el marc del PLS és holística, els factors que la determinen han de fer referència necessàriament a diferents sistemes o nivells.

Per entendre què vol dir adoptar una visió holística de la salut, recomanem repassar l'apartat dedicat a aquest concepte a les pàgines [10](#) i [17](#) de la Guia.

Abans de començar amb les feines per sistematitzar tots els indicadors disponibles, cal considerar processos previs portats a terme al municipi, molts dels quals incorporen un esforç de diagnosi que podem aprofitar.

Les dimensions desitjables a explorar podrien ser les següents:

Taula 5. Dimensions i indicadors a explorar

Dimensió-sistema	Indicadors desitjables	Fonts
Factors biològics i demogràfics	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors demogràfics: població segons sexe, edat i nacionalitat Indicadors de salut reproductiva Indicadors de sobreenvelliment segons sexe 	<ul style="list-style-type: none"> IDESCAT Registre de naixements de Catalunya Registre de mortalitat de Catalunya Padró municipal Informe d'indicadors de salut local i quadre de comandament d'indicadors de salut local de la Diputació de Barcelona
Factors socioeconòmics i desigualtats socials	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors de dependència i discapacitat (reconeixement de grau de dependència, persones en programes individuals d'atenció, nombre de llars on viu una persona sola...) Indicador de població exempta de copagament de farmàcia segons sexe Indicadors de nivell d'estudis - instrucció insuficient per grups d'edat i sexe Indicadors de rendes disponibles (renda familiar, renda mitjana per llar, evolució de la renda familiar...) Indicadors d'atur registrat i evolució actualitzada Indicadors d'absentisme escolar Indicadors de persones que reben algun tipus de prestació social per cobrir despeses relacionades amb habitatge, educació, transport, alimentació... Indicadors d'execucions hipotecàries i desnonaments 	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors bàsics de salut del Departament de Salut Dades dels Serveis Socials del municipi Instituto Nacional de Estadística Departament de Treball Generalitat de Catalunya
Factors relacionats amb morbiditat, mortalitat i estils de vida	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors d'hàbits alimentaris, sobrepès i obesitat Indicadors d'activitat física Indicadors sobre els equipaments esportius: ús d'equipaments, sedentarisme, tipologia d'activitat física... Indicadors de consum de substàncies tòxiques addictives Indicadors de causes principals de morbiditat en salut i salut mental per grups d'edat i sexe Indicadors d'utilització de recursos socio-sanitaris Indicadors de causes principals de mortalitat per grups d'edat i sexe Indicadors de malalties de declaració obligatòria Indicadors de salut reproductiva: embarassos, interrupcions voluntàries d'embaràs (IVE), taxa de fecunditat... Indicadors de violència masclista: nombre de casos, tipologia... 	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors bàsics de salut del Departament de Salut Enquesta sobre hàbits esportius Enquesta de salut de Catalunya (ESCA) Serveis municipals d'esports Dades dels centres de salut mental infantil, juvenil i d'adults Serveis hospitalaris (CMBDH) Mossos d'Esquadra
Factors ambientals	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors mediambientals: superfícies d'espais lliures i zones verdes per habitant, evolució de la qualitat de l'aire, recollida de residus, contaminació acústica, qualitat de l'aigua... Indicadors de mobilitat i transport: zones restringides al trànsit, quilòmetres de zones de vianants i/o carrils bici, dades d'ús de transport públic... Indicadors d'accidents de trànsit 	<ul style="list-style-type: none"> Dades dels serveis municipals (urbanisme, mobilitat...) Polícia local
Factors de protecció de la salut	<ul style="list-style-type: none"> Indicadors de seguretat alimentària Indicadors de sanitat ambiental 	<ul style="list-style-type: none"> Dades dels serveis municipals

Tornem a insistir que cal un equilibri entre els indicadors desitjables i les dades que, considerant els recursos disponibles, es poden analitzar.

Davant de tantes dades, és necessari fer-se la pregunta: «Fins on arribem?». Una possible resposta és recórrer als indicadors que mostren una major validesa, que en el cas de les dades quantitatives són:

1. Les dades i els indicadors que representen l'escala més similar al territori municipal. Quan això no és possible, s'ha d'especificar.
2. Les dades més actuals.
3. Les dades i els indicadors que es poden comparar amb l'entorn proper, ja sigui a escala de comarca, província o tot Catalunya.
4. Les dades que es poden comparar respecte a la seva evolució històrica al municipi.

Esquema

Un esquema orientatiu de les passes necessàries per elaborar el perfil quantitatiu sobre la salut i el benestar de la població pot ser el següent:

- Establir el grup de treball que se n'encarregarà. El lideratge del procés, juntament amb el GAM, ha de vetllar perquè les persones que assumeixen les feines d'elaboració del perfil se sentin acompanyades i amb el suport necessari per portar-les a terme. De vegades serà el mateix GAM qui es farà càrrec de totes les feines, però en altres situacions caldrà fer una comissió específica, atès el volum de feina que cal garantir i el calendari ideal per dur-la a terme. El procés d'elaboració del perfil s'agilitzarà si els actors professionals referents assumeixen una part de la cerca dels indicadors, en especial aquells que són específics de la seva àrea competencial.
- Revisar els processos i plans elaborats anteriorment al municipi per valorar si hi ha informació que pot ser aprofitable.
- Establir una taula amb les dimensions i els indicadors desitjables (podeu fer servir la taula anterior).
- Crear un document on anar traslladant els indicadors que una vegada analitzats han generat major interès (perquè són molt positius o perquè són preocupants). No s'ha d'oblidar posar-hi la font d'on s'han obtingut, l'any al qual fan referència, el/s àmbit/s territorial/s i si són dades desagregades per grups d'edat i/o sexe.

- Una vegada fet un primer buidatge dels indicadors, pot ser molt útil fer un contrast de la informació en el marc del grup d'acció multiplicadora, per valorar conjuntament: 1) si hi ha actors de l'entorn comunitari que poden completar la informació, 2) interpretar-los des d'altres mirades i 3) valorar com tancar el perfil.
- Editar el document final amb tota la informació compilada.
- Elaborar un resum amb les conclusions i els indicadors principals que es volen contrastar en la fase qualitativa.
- Comunicar els resultats (vegeu els mapes 3 i 6 per trobar exemples sobre com fer-ho).

Quan tenim el perfil quantitatiu, podem dir que tenim una fotografia sobre l'estat de salut i benestar del municipi. Les fotografies són vàlides només un temps, després «tot es mou» i caldrà tornar a fer-la. Seguint amb la metàfora, les fotografies poden ser més detallades o menys, el grau de detall ens permetrà decisions més acotades o més genèriques. El perfil qualitatiu ens ajudarà a donar més detall als indicadors analitzats.

Llista de control. Què no hem d'oblidar?

- Tenim un equip de treball disposat a elaborar el perfil? Necessitem suport intern, quin? Necessiten suport extern, quin?
- Hem revisat els processos i plans desenvolupats al municipi per poder valorar si hi ha informació que ens pot ser útil?
- Hem pogut discriminar de l'ampli ventall de dades aquelles que ens criden més l'atenció (en positiu o en negatiu) en relació amb el nostre municipi?
- Sabem quins són els indicadors que ens agradaria perfilar millor en futures fotografies?
- Hem fet un resum amb les principals conclusions que aporten les dades que hem analitzat?
- Hem compartit o comunicat el resum amb els actors professionals i socials que poden tenir interès a promoure la salut i el benestar en el municipi?
- Disposem d'un perfil quantitatiu accessible a la ciutadania interessada a través d'un canal públic (per exemple, pàgina web de l'ajuntament, butlletí especial o programa de ràdio)?